

OBSAH :

ŠKOLSTVO :

Rezortný kráľ je nahý!
Zuzana Humajová

BLÍZKY VÝCHOD :

Podporíme zmierovanie
alebo šírenie nenávisť? Ivan Kuhn

ZÁSADY VLÁDY :

Kríza ako zámienka pre kolotoč
štátnych zásahov Peter Gonda

CDT :

Ceny Dominika Tatarku za rok 2008
Peter Zajac

REZORTNÝ KRÁĽ JE NAHÝ!

Zuzana Humajová

Minister školstva Ján Mikolaj sa pri obhajobe chaotických reformných krokov rád utieka k fráзам o väčšej samostatnosti a zodpovednosti učiteľov. Očakáva od nich tvorivé nasadenie a aktívnu podporu. Pod tieto prázdne heslá zatiaľ celkom úspešne zametá vlastnú neschopnosť a z učiteľov si robí fackovacích panákov.

Podľa jeho vyjadrení je už totiž reforma základných a stredných škôl výhradne v ich rukách, a tak si vlastne za všetko, čo rezort školstva pobabre, môžu len oni sami – nedokážu sa zorientovať v metodických pokynoch, ktoré ministerstvo vydá neskoro a s chybami, nevedia si včas zaobstarať neexistujúce tlačivá na vysvedčenia, nie sú schopní objednať si z edičného plánu učebnice, ktoré ešte nie sú ani len napísané. Napokon, na tvorbe školských vzdelávacích programov sa minulý rok vybláznil v čase svojho zaslúženého prázdninového voľna zrejme tiež len preto, že to tak sami chceli.

To, že to Mikolajovi prejde v médiách, je na škodu veci, hoci je to do istej miery pochopiteľné. Minister zvolil úspešnú mediálnu taktiku – zahlučuje novinárov okrajovými malichernosťami priam vysokorýchlostnou frekvenciou. Tí potom nemajú ani chuť ani čas vylúpnuť z toľkého balastu skutočné priority. Oveľa znepokojujúcejšia je však skutočnosť, že mu to prechádza aj u tých, ktorí by ho prekuknúť mali, teda u samotných učiteľov.

Nechajme teraz bokom „eurofondové“ motívy, pre ktoré sú učители často v pozícii „hluchých, slepých a nemých,“ ako tie povestné tri opice. Skúsme v tejto chvíli nebrať do úvahy ani snahu tých schopnejších byť radšej „neviditeľní“, keďže si už roky robia reformu po svojom. Pokúsme sa hľadať príčiny ich beztvárného mlčania za hranicami samozrejmych argumentov. Pýtajme sa trochu „od boku“ – nemlčia oni náhodou z bezradnosti?

Ešte pred súhlasným prikývnutím treba na obhajobu učiteľov nahlas povedať, že vystačí sa v doterajšom ministrovom reformnom postupe nie je vôbec jednoduché.

Jednotlivé rezortné kroky majú neprehľadné motívy, sú nedôsledné a vonkoncom do seba nezapadajú. Míňajú sa v čase i v zamýšľaných dopadoch. V samotnej reformnej osnove sa dá len ťažko zorientovať, rezortné zahmlievanie tomu chaosu už len nasadzuje korunu. Zopár príkladov na ilustráciu: na základných a stredných školách sa už od septembra 2008 vraj učí „po novom“, no bez potrebnej prípravy učiteľov a bez nových učebníc; ohlasovanú slobodu škôl v skutočnosti prísne zošnúrovali štátne vzdelávacie programy; deklarovanú pestrosť vo vzdelávaní oklieštuje napríklad aj plánovaný útlm osemročných gymnázií; nové pravidlá financovania neštátnych škôl zase odkrajujú poriadny kus z princípu rovnoprávného postavenia všetkých zriaďovateľov. Reformný chválospev ministra s jeho konkrétnymi krokmi teda vonkoncom neladí.

Reformný chválospev ministra s jeho krokmi vôbec neladí.

Tí učители, ktorí sa pochtivo snažia v jeho reforme zorientovať, okrem frustrácie veľa nezískajú. Ich hlavným záujmom je totiž učiť, nie po večeroch dolaďovať kosťtrbatý koncept vzdelávacej politiky. Na to nemajú ani čas, ani dostatok podkladov, ba ani profesijnú výbavu. Jediné, čo v Mikolajovom zadaní hľadajú, je recept na skvalitnenie práce za katedrou. Veľmi by im pomohli jasné legislatívne pravidlá, zrozumiteľne postavené vzdelávacie štandardy, inšpiratívne učebné a metodické materiály. S tým by dokázali predviesť očakávané pedagogické majstrovstvo. Lenže to im táto reforma doteraz neponúkla. A tak väčšina z nich mlčí, keďže má pocit, že hovorí stále „nie je o čom“. Učители sa tým však vystavujú riziku fatálneho zlyhania. Prípadný krach reformy môže totiž alibistický minis-

ter školstva prezentovať ako ich osobný neúspech.

Otázka, či sú učители na reformu podľa Mikolajovho receptu dostatočne pripravení, je kľúčová. Pochtivo odpoveď na ňu by mohla byť tým chýbajúcim impulzom k odhaľujúcemu zvolaniu, že rezortný kráľ je nahý, že to, čím sa toľko pýši, je len prázdna bublina. Nielenže by potvrdila, že pripravení nie sú, a že minister štart reformy treťohodne podcenil, ale poodhalila by aj rezortné praktiky, zabezpečujúce falošnej reforme marketingový úspech.

V slovenských pomeroch je absencia zasadenia sa za zmeny vo vzdelávacom prostredí dlhodobou jednou zo základných charakteristík učiteľského stavu. Pasívne čakanie na pokyn „zhora“, slepá dôvera v rozhodnutia byrokratickej moci, mäťúce zamieňanie odborných argumentov za politickú rétoriku, to všetko sú neprehľadnuteľné indikátory slepej poslušnosti, s akou učители zvyknú prijímať nové úlohy. Má to viacero dôvodov – zvyk, stereotyp, preťaženosť či vyhorenie sú len špičkou ľadovca. V tejto chvíli nie sú tie dôvody vôbec dôležité. Dôležité je uvedomiť si, aké nezmyselné je ministrové očakávanie, že práve učители „dotiahnu“ jeho až príliš ležérne načrtnutý reformný koncept. Navyše, bez podania potrebnej pomocnej ruky vo forme pestrej palety nových učebníc, metodických materiálov či konkrétnych vzorových príkladov.

Z uvedených úvah vyplývajú dva možné závery. Buď je minister Mikolaj génius, ktorý tajne vypracoval brilantný plán na uskutočnenie vlastných reformných zámerov a tichú odovzdanosť učiteľov zneužíva ako dôkaz „celoplošnej“ podpory, alebo je to diletant, ktorý nemá na to, aby dokázal tento komplikovaný rezort viesť, pretože nepozná ani len cieľovú skupinu, pre ktorú reformu pripravil. Je ťažké rozhodnúť, ktorá z odpovedí je menším zlom pre naše školstvo.

Autorka je analytička KI.

PODPORÍME ZMIEROVANIE ALEBO ŠÍRENIE NENÁVISTI?

Ivan Kuhn

Dňa 2. marca 2009 sa v egyptskom Šarm el Šejku uskutočnila medzinárodná konferencia na podporu palestínskej ekonomiky a obnovy pásma Gazy. Zástupcovia viac než 70 krajín z celého sveta prisľúbili investovať v Gaze takmer 3,6 miliardy eur.

Podľa správ z konferencie darcovské krajiny trvali predovšetkým na pokračovaní mierového procesu, aby nebolo obnovenie vojny zničeného pásma pri najbližšom konflikte opäť ohrozené. Darcovia tiež požadovali, aby o využití týchto prostriedkov nerozhodovalo islamistické militantné hnutie Hamas, ale Západom podporovaný šéf palestínskej samosprávy Mahmúd Abbás.

Podpora teroristov

Tento postoj desiatok krajín potvrdzuje, že ak hnutie Hamas nepovažujú priamo za teroristickú organizáciu (ako napr. USA a Európska únia), tak ho minimálne považujú za destabilizujúci a mier ohrozujúci prvok v tomto problematickom regióne.

Po darcovskej konferencii sa v domácej palestínskej politike udiala zaujímavá zmena. Znepriatelené hnutia Fatah (ovládajúce západný breh Jordánu) a Hamas (ovládajúce pásmo Gazy) po troch rokoch vzájomných potýčok odrazu začali spolu rokovať o vytvorení spoločnej vlády. Zdá sa, že 3,6 miliardy eur je veľké lákadlo a ani jedna strana sa nechce vzdať možnosti byť pri tom, keď sa tieto peniaze budú rozdeľovať (podobnosť so záujmom slovenských politických strán byť pri rozdeľovaní eurofondov je čisto náhodná).

Otázne je, ako by sa k takejto vláde postavili darcovské štáty a či by ochota Hamasu podeliť sa s Fatahom o moc v pásme Gazy bola pre ne dostatočnou zárukou, že peniaze budú použité na tie ciele, na ktoré ich darcovia chcú venovať. A predovšetkým, že zahraničná pomoc nebude, ako už veľakrát v minulosti, zneužitá na posilnenie postavenia militantných palestínskych skupín a zvýšenie ich popularity medzi palestínskym obyvateľstvom.

Ale aj keby sa ani malá časť zahraničnej pomoci nedostala do rúk Hamasu a bola by prerozdeľovaná zahraničím akceptovanou a Západom podporovanou palestínskou samosprávou vedenou hnutím Fatah prezidenta Mahmúda Abbása, ešte stále neexistuje záruka, že zahraničná pomoc nebude zneužitá na podporu extrémistických skupín, ktoré majú silný vplyv v palestínskej spoločnosti.

O tom, že sa tak deje, svedčí i štúdia, ktorú vypracovala britská mimovládna nezisková organizácia TaxPayers' Alliance v spolupráci s ďalšími mimovládnymi neziskovými organizáciami z piatich členských krajín EÚ, vrátane Konzervatívneho inštitútu M. R. Štefánika. V štúdiu sa zameriavame na to, ako palestínska samospráva (tá vedená hnutím Fatah) dodržiava zväry konferencie v Annapolise, ktorá sa uskutočnila v novembri 2007. Na tejto konferen-

cii sa izraelská vláda a palestínska samospráva zaviazali dosiahnuť „konečnú dohodu o mieri, ktorá Palestínčanom zaručí ustanovenie Palestíny ako slobodného domova pre Palestínčanov a Izraela ako slobodného domova pre židovských obyvateľov“. V štúdiu tiež sledujeme, ako palestínska samospráva dodržiava pravidlá zakotvené v zmluvných dokumentoch zasadnutia štvorky (USA, Rusko, OSN a EÚ), ktoré sú predpokladom pre to, aby palestínska samospráva mohla prijímať priamu pomoc.

Podpora šíreniu nenávisti

V štúdiu sa opierame o monitoring uskutočňovaný organizáciou *Palestinian Media Watch*, ktorý ukazuje, že ani Západom preferovaná palestínska samospráva hnutia Fatah nevyvíja vždy činnosť smerujúcu jednoznačne k zmierovaniu Palestínčanov s Izraelom.

Napríklad palestínskou samosprávou riadené médiá pri viacerých príležitostiach prezentovali teroristy, ktorí majú na svedomí životy nevinných civilných obyvateľov, ako hrdinov a mučeníkov. Štúdia uvádza ako príklad informovanie palestínskych médií o Samirovi Kuntarovi, ktorého Izrael v júni 2008 oslobodil výmenou za väzňov hnutia Hizballáh. Samir Kuntar si pôvodne odpykával štvornásobný doživotný trest za vraždy, ktorých sa dopustil. Okrem iného i za to, že puškou rozdrvil lebku štvorročnej Eynat Haranovej.

Palestínske médiá a učebnice povzbudzujú k nenávisti a násilium

Po jeho prepustení oficiálny denník palestínskej vlády Al-Hayat Al-Džadida oznámil, že „prezident Mahmúd Abbás blahoželal k včerajšej výmene väzňov a tiel mučeníkov. Prezident poslal svoje požehnanie rodine Samira Kuntara.“

Okrem toho Ahmad Dahbur, bývalý námestník ministra kultúry palestínskej samosprávy, napísal: „Žehnám slobodných hrdinov a ich vodcu, hrdinského bojovníka Samira Kuntara, a žehnám ducha hrdinky Dalal Mughrabi (pozn. autora: samovražedná atentátnička, ktorá zavraždila i 12 detí) a všetkých priateľov týchto hrdinov.“

Palestínska televízia (ovládaná hnutím Fatah) označila Samira Kuntaru za hrdinu, „ktorého hrdinstvá zabil židov a vojakov“. Jeho podobizeň bola opakovane zobrazovaná vo vysielaní palestínskej televízie vedľa mapy Izraela, ktorý bol úplne zakrytý palestínskou vlajkou. To je typický príklad demonštrácie cieľa palestínskych extrémistov, ktorým nie je mierové spolunažívanie Palestínčanov a Židov v dvoch štátoch – palestínskom a izraelskom – ale zničenie štátu Izrael.

A v palestínskou samosprávou vydávaných učebniciach sa objavujú aj takéto pasáže: „Hrdinovia, Alah vám sľúbil víťazstvo... Vyvarujte sa prázdnych rečí... Vaši nepriatelia chcú žiť, ale vy chcete zomrieť. Vaši nepriatelia lúpia, aby si naplnili prázdne žalúdky, zatiaľ čo vy hľadáte záhradu [raj], ktorá je taká veľká, ako sú nebesá a Zem... smrť nie je horká v ústach veriacich. Kvapky krvi vytekajúce z vašich tiel sa zajtra premenia na ohnivočervený roj meteorov, ktoré budú padať na hlavy vašich nepriateľov.“

To je dôvod, prečo by sa pri smerovaní pomoci na palestínske územia malo dbať nielen o to, aby sa pomoc naozaj dostala k tým, ktorí ju potrebujú, ale aj o to, aby si prostredníctvom tejto pomoci nerobili štvavú kampaň predstavitelia extrémistických skupín, ktorým nejde o skutočný mier na Blízkom východe. Prípadne, aby táto pomoc nebola využívaná a zneužívaná na šírenie nenávisti k Židom a všeobecne k „neveriacim“.

Podpora aj za naše peniaze

Mnoho slovenských občanov si možno povie: „Prečo by nás to všetko malo vôbec zaujímať?“ Myslím si, že by nás to malo zaujímať minimálne z dvoch dôvodov.

V prvom rade, na darcovskej konferencii sa zúčastnili aj zástupcovia SR a podľa oficiálnych informácií prisľúbili finančný príspevok k obnove Gazy vo výške 66 tisíc eur, ktorý by „mal byť využitý v rámci humanitárnej pomoci obyvateľom Gazy jednak prostredníctvom Agentúry OSN pre palestínskych utečencov (UNRWA), ako aj vo forme priamej zdravotníckej pomoci SR“.

Vo druhom, Európska komisia prisľúbila na rekonštrukciu Gazy a na reformy palestínskej samosprávy príspevok vo výške 436 miliónov eur. Nie je to prvý príspevok EÚ pre Palestínčanov. Napríklad v roku 2007 EÚ poskytla 420 miliónov eur ako pomoc palestínskym územiám. Táto suma predstavovala približne 0,37 % z celkového rozpočtu EÚ. A aj keď to mnoho slovenských občanov zatiaľ tak nevnímajú, sú to aj naše peniaze, pretože aj SR prispieva do rozpočtu EÚ nemalou sumou (aj keď je v konečnom súčte zatiaľ čistým prijímateľom z rozpočtu EÚ). Ak predpokladáme, že Slovensko sa podieľa na uvedenej sume prostredníctvom svojich príspevkov do rozpočtu EÚ, v roku 2007 prispelo palestínskej samospráve celkovou čiastkou 1,7 milióna eur.

Mali by sme sa zaujímať o to, či sa naše peniaze používajú skutočne na humanitárnu pomoc civilnému palestínskemu obyvateľstvu a na ekonomický rozvoj palestínskych území, alebo slúžia priamo či nepriamo na zvyšovanie popularity extrémistov medzi palestínskym obyvateľstvom a šírenie nenávisti, čím sa znižuje šanca na skoré mierové vyriešenie izraelsko-palestínskeho konfliktu.

Autor je analytik KI.

Štúdiu „Palestínska výchova k nenávisti po konferencii v Annapolise“ nájdete na webstránke KI.

KRÍZA AKO ZÁMIENKA PRE KOLOTOČ ŠTÁTNYCH ZÁSAHOV Peter Gonda

„Hlavne konať, čím rýchlejšie a razantnejšie, tým lepšie,“ počujú a aj počujú politici počas krízy hlasy voličov a záujmových skupín. Preto zasahujú a v USA, Európe či inde horlivo predkladajú čo najviac viditeľné „riešenia“ finančnej krízy: štátne zásahy do konkurencie a trhu.

Na Slovensku tiež v tomto duchu protikrizové opatrenia pribúdajú. Vyvolávajú zdanie účinného zmiernenia dosahov krízy, hlbší pohľad to však vyvracia a odhaľuje niečo iné.

Neúčinné a škodlivé opatrenia

Slovenské protikrizové balíčky priniesli desiatky čiastkových opatrení bez spoločného zamerania na systémové zmiernenie dosahov finančnej krízy. Zdá sa, že ich jediným spoločným menovateľom je deklarácia akcieschopnosti vlády. Neprekvapuje, že v nich dominujú opatrenia s krátkodobými a viditeľnými efektmi nad návrhmi na zásadné reformné zmeny s dlhodobou účinnosťou.

Zdanlivo pozitívne vyznievajú niektoré opatrenia ponechávajúce viac peňazí vo vreckách ľudí, napr. nepatrné zvýšenie nezdaniteľnej časti základu dane z príjmov fyzických osôb a zníženie sadzby odvodu živnostníkov do rezervného fondu solidarity o 2,75% vymeriavacieho základu. Vytvárajú však iba ilúziu reálnej podpory, keďže ide o čiastkové a dočasné opatrenia, prinášajúce zanedbateľný úžitok niektorým skupinám obyvateľov. Ekonomicky podstatná, ale nedostatočná, je snaha vlády o škrty v spotrebe rozpočtových kapitol. Avizované ušetrené prostriedky (cca 330 mil. eur) navyše plánuje rozptiľť v nových výdavkových programoch.

Závažné ekonomické a iné dlhodobé negatíva vyplývajú z väčšiny prijímaných protikrizových opatrení, ktoré majú z našich daní a odvodov „podporiť“ ekonomiku, najmä udržať zamestnanosť a „stimulovať“ dopyt. Čoraz viac z nich vytrča *duch centrálného plánovača a regulátora*, ktorého jedným z hlavných cieľov je slovami premiéra Fica „bojovať za každé zamestnané miesto“. Napríklad momentu z histórie (aj tej našej z obdobia pred Novembrom 1989), či varovaniam Friedricha Hayeka o dôsledkoch nerešpektovania „hraníc rozumu a poznania jednotlivca“ spúšťajú konštruktivistický kolotoč zásahov centra.

Vládni sociálni inžinieri „plodia“ zásahy do trhu, ktoré vyhovujú rôznym záujmovým skupinám: odborom, vybraným podnikom či segmentom ekonomiky (napr. automobilovému priemyslu). Z najvyuklejších dočasných vládných „podpôr“ deformujúcich podnikateľské prostredie pripomeňme dotáciu do tzv. sociálnych podnikov (umelo živých firiem, ktoré zamestnávajú aspoň 30% „znevýhodnených“), vládnou pomoc neefektívnym štátnym železniciam, šrotovné (finančnú podporu na obmenu starých áut novými) a príspevok na podporu udržania zamestnanosti (uhrádzanie odvodov za umelo držaných zamestnancov).

Ilúzia pomoci

Vláda prijíma opatrenia proti konkurencii, zdravému podnikateľskému prostrediu a proti podstate (nielen) ekonomickej logiky, predpokladajúcej posudzovanie kroku aj z pohľadu dlhodobých, nielen bezprostredných dôsledkov a posudzovanie dopadov na všetkých v spoločnosti, nielen na jednu skupinu. Presmerovávaním peňazí z daní k vybraným subjektom poskytuje krátkodobú „výhodu“ na úkor iných a v dlhodobom horizonte znamená negatívne dôsledky pre všetkých.

Väčšina dočasných vládných opatrení môže priniesť účinky podobné, aké prináša dávka drogy narkomanovi, ktorá mu dáva *falošné signály a ilúzie dočasnej pomoci a oživenia*, ale po skončení jej účinnosti mu ostane len väčšia závislosť a horší stav ako predtým. Selektívna vládna „pomoc“ niektorým subjektom v nich tiež vyvoláva závislosť, ktorej sa nebudú chcieť vzdať. História potvrdzuje, že dočasne zavedené vládne programy sa zväčša menia na trvalé. Tak to bolo i v čase Veľkej depresie v 30. rokoch 20. storočia. Selektívne podpory na trhu rozširujú aj netické očakávania a záujem iných o obdobnú vládnú podporu.

Balíčky opatrení na udržanie zamestnanosti a „stimulovanie“ dopytu predstavujú nesystémové pokusy, ktoré na úkor budúcnosti dočasne utlmia niektoré dosahy krízy, ale dlhodobejšie prehľbia jej problémy a priniesú ďalšie negatívne dôsledky. V dlhodobejšom horizonte napríklad môžu odčerpať zdroje z produktívnejších segmentov ekonomiky, priniesť vysoké náklady ich financovania, zníženie racionálneho a efektívneho rozhodovania na základe falošných informácií a nižšiu tvorbu zdrojov a pracovných miest. Nezamýšľanými negatívnymi dôsledkami obdobných opatrení je tiež obmedzovanie slobody. Optikou ekonómie a osobnej slobody tak slovenské protikrizové opatrenia vyznievajú ako dlhodobé neúčinné a škodlivé, väčšina z nich je zbytočným mŕňaním peňazí daňovníkov.

Systémová alternatíva

Nijaká vláda nemá a ani nemôže mať v rukách špecifický liek na liečbu krízy. Dlhodobou účinne zmierniť jej dosahy by bolo možné realizovaním univerzálnych systémových opatrení, ktoré prinášajú dlhodobý prospech vždy, ale v čase krízy nadobúdajú ešte väčšie opodstatnenie. Ich spoločným smerovaním by mali byť zníženie úlohy vlády, jej spotreby a zasahovania do životov ľudí a ponechanie rozhodnutí a firmám čo najviac ekonomickej slobody a finančných zdrojov.

Takéto opatrenia by mohli byť súčasťou systémovej reformy verejných financií na dosiahnutie minimálnej vlády s nízkym zaťažením daňovníkov a liberalizácie a deregulácie trhov a iných podmienok zdravého podnikateľského prostredia.

Z pohľadu systémovej reformy verejných financií by sa vláda mala vyvarovať krátko-

dobu orientovaných výdavkových a iných sociálno-inžinierskych balíčkov selektívne zasahujúcich do konkurencie a trhu. Naopak, mala by zásadným redukciami verejných výdavkov šetriť, obmedziť spotrebu a investície, znížením a odbúraním deficitu verejných financií a nenaštartovaním finančne náročných projektov nezadlžovať daňovníkov do budúcnosti a podstatným znížením odvodového (aj daňového) zaťaženia nechať ľuďom viac z vytvorených zdrojov.

Nutným základom by mali byť podstatné škrty verejných výdavkov, nie iba „hra“ s ich štruktúrou. To by mohlo byť podložené zámerom zmrazenia objemu verejných výdavkov na minuloročnej úrovni, resp. aspoň zastavením ich rastu na úrovni očakávanej inflácie.

Účinným opatrením vo verejných financiách na zmiernenie dosahov krízy by mohlo byť razantné redukovanie a odbúvanie sociálnych odvodov a znižovanie k nim prislúchajúcich verejných výdavkov. To by prispelo k zvyšovaniu čistých miezd zamestnancov, produktívnych pracovných miest a tiež k znižovaniu finančných bariér podnikania.

Pre zdravé podnikateľské prostredie na Slovensku je kľúčové aj odbúvanie (nie zavádzajúc ďalšie) vládne regulácie trhov, osobitne na trhu práce úpravami Zákonníka práce a zrušením minimálnej mzdy. Práve systémové ekonomické zmeny, ktoré zabezpečia, že ekonomické subjekty (napríklad pracovná sila) a ekonomické signály (osobitne ceny) dokážu pružne reagovať na externé šoky, môžu reálne zmierniť negatívny vplyv krízy na ekonomiku Slovenska, napríklad v podobe nezamestnanosti. Nemenej dôležitými faktormi sú ďalšie podmienky zdravého podnikateľského prostredia, napríklad na zlepšenie vymáhateľnosti práva a zníženie administratívnych bariér podnikania.

Kríza ako zámienka

S pribúdajúcimi sociálno-inžinierskymi návrhmi sa vynára podozrenie, že kríza sa pre vládu stáva vhodnou zámienkou na roztočenie kolotoča štátnych zásahov do trhu. Potvrdzujú to aj nedávno prezentované zmeny v súkromnom dôchodkovom sporení, vrátane výrazného zníženia poplatkov za správu úspor. Krízy sa v minulosti stávali vhodnou zámienkou na vytváranie vládných inštitúcií a regulácií, tým i koncentráciu moci a obmedzovanie slobody. Mementom sú najmä dôsledky keynesiánskej „liečby“ Veľkej depresie.

Ak vlády chcú v čase kríz konať, tak by ich mohli využiť ako zámienuku na reformy vytvárajúce podmienky neobmedzovaného fungovania slobodného trhu, vlastnitva a konkurencie. Ak naopak majú tendenciu konať s dočasnými a viditeľnými efektmi (ako je zvykom), tak by radšej v kríze nemali robiť nič, nespôsobovať škody a nechať ostatných popasovať sa s jej dosahmi.

Autor je ekonóm K.I.

CENY DOMINIKA TATARKU ZA ROK 2008

Peter Zajac

Porota Ceny Dominika Tatarku udelila za rok 2008 dve ceny. Cenu Dominika Tatarku dostal básnik a prekladateľ Ján Buzássy za zbierku básní *Bystruška* (Levoča, *Modrý Peter* 2008). Tvorba Jána Buzássyho (*Hra s nožmi*, 1965; *Škola kynická*, 1966; *Nausikaá*, 1970; *Krásna vedie kameň*, 1972; *Rozprávka*, 1975; *Rok*, 1976; *Znelec*, 1976; *Bazová duša*, 1978; *Lubovník*, 1979; *Pláň, hory*, 1982; *Zlatý rez*, 1988; *Náprava vínom*, 1993; *Dni*, 1995; *Prechádzka jeseňou*, 1999; *Pani Faustová*, 2001; *Zátišie – krátky pôst*, 2004; *Dvojkrídle dvere*, 2006; *Bystruška*, 2008) sa spája s nástupom Trnavskej skupiny v druhej polovici päťdesiatych a začiatkom šesťdesiatych rokov dvadsiateho storočia. Dnes je však zrejmé, že skôr nadväzuje na tvorbu takých autorov svetovej poézie dvadsiateho storočia ako Rainer Maria Rilke, Boris Pasternak, Osip Mandelštam a z druhej strany Thomas Stearns Eliot. Ján Buzássy patrí k najintrovertnejším básnikom slovenskej poézie po druhej svetovej vojne. V poslednej zbierke *Bystruška* nájdeme aj takéto verše snovej imaginácie: „A sny sa nesú ako biele slony. // [...] Nesú sa slony, šepotavé háje.“ Napriek tomu si však Ján Buzássy celý život uchoval neokázalý zmysel pre občianske cnosti. Ako šéfredaktor *MLADEJ* tvorby vzdoroval až do jej konca v roku 1970 normalizačnej moci a v rokoch 1994–1995 sa postavil ako šéfredaktor *Kultúrneho života* proti vtedajšej autokratickej pakultúre. Preto mu plným právom patrí Cena Dominika Tatarku, ktorá v sebe spája kritérium nekaždodenného autorského výkonu s pevnými občianskymi postojmi.

Čestnú Cenu Dominika Tatarku udelila porota príbehu bratislavského ochranárstva v rokoch 1975–1989, spracovanému v publikácii Mikuláša Hubu *Ideál – skutočnosť – mýtus. Príbeh bratislavského ochranárstva* (Banská Bystrica, *Pro* 2008). Čestná cena nie je len poctou jednému autorovi, ale činnosti celého ochranárskeho hnutia na Slovensku pred rokom 1989, ktoré sa v druhej polovici sedemdesiatych rokov a v osemdesiatych rokoch rozrástlo na dvojtisícové spoločenstvo. Ochranárske hnutie prerástlo úzky rámec ochrany životného prostredia a rozšírilo ho v najširšom zmysle slova na zásadný problém kvality života. Kniha *Maňa Hubu*, jednej z ústredných postáv slovenského ochranárstva, je poctou nezištnej činnosti stoviek ľudí od záchran dreveníc a cintorínov, ochrany Roháčov a Tatier, dunajských lužných lesov až po vznik publikácie *Bratislava/nahlas* a po *November 1989*, kedy sa na pôde Slovenského zväzu ochrancov prírody a krajiny začala formovať *Verejná* proti násilium. Je celkom prirodzené, že étos, ktorý sa formoval v ochranárskom hnutí, nadobudol po roku 1989 rozmanité, a neraz aj kontroverzné podoby, ako to vyplýva z princípov pluralitnej spoločnosti. Publikácia *Maňa Hubu* je však svedectvom jeho spoločného, podnes platného základu.

Autor je predseda Poroty Ceny Dominika Tatarku.

KONZERVATÍVNY
INŠTITÚT
M. R. ŠTEFÁNKA
M. R. STEFANIK
CONSERVATIVE
INSTITUTE

2%
z dane
pre ki

Venujte nám 2% z dane.
Nenechávajte ich štátu!

UDIALO SA:

- 1) Dňa 4. februára 2009 zverejnili INEKO a Klub ekonomických analytikov (KEA) výsledky ankety, ktorou zisťovali názory dvadsiatich ekonómov (vrátane ekonóma KI *Petra Gondu*) na vývoj ekonomiky. Viac na webstránke KI v sekcii KI KOMENTUJE.
- 2) Dňa 19. februára 2009 bol prezident KI Peter Zajac jedným z hostí Štefana Hríba a Juraja Kušniera v relácii *Lampa* na JOJ PLUS. Témou diskusie bol pohľad na zlyhanie slovenských osobností.
- 3) Dňa 23. februára 2009 zorganizoval Inštitút pre verejné otázky v spolupráci s Ústavom sociológie Maďarskej akadémie vied a Ústavom pre výskum etnických menšín Maďarskej akadémie vied v Bratislave okrúhly stôl slovensko-maďarskej konzultatívnej iniciatívy. Hlavnou témou podujatia bola problematika národnostných menšín. Podujatia sa za KI zúčastnili prezident KI Peter Zajac a riaditeľ KI Ondrej Dostál.
- 4) Dňa 25. februára 2009 organizoval Bratislavský inštitút humanizmu diskusiu na tému *Intelektuáli a médiá /Ešte raz po rokoch/*. Diskutovali spolu Peter Zajac,

Samuel Abrahám, Egon Gál, Eugen Gindl a František Novosád. Viac, vrátane videozáznamu, nájdete na webstránke KI v sekcii KI INFORMUJE.

5) Dňa 25. februára 2009 KI v partnerstve s Vysokou školou manažmentu s podporou Nadácie Penta organizoval 4. seminár druhého ročníka cyklu seminárov o ekonomii *Akadémiu klasickej ekonomie*. Viac na webstránke KI v sekcii AKADÉMIA KLASICKEJ EKONOMIE.

6) Vo februári 2009 sa z okruhu ľudí KI v médiách nielen k aktuálnym témam vyjadrovali: *Dušan Sloboda*, *Peter Gond* a *František Šebej*. Viac nájdete na www.konzervativizmus.sk v sekcii ČLÁNKY, KI KOMENTUJE, AUDIO/VIDEO KI a BLOGY.

KONZERVATÍVNY
INŠTITÚT
M. R. ŠTEFÁNKA
M. R. STEFANIK
CONSERVATIVE
INSTITUTE

PODPORTE NÁS!

Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika nevydáva len Konzervatívne listy. Organizujeme ročne mnoho konferencií, diskusií, konzervatívnych klubov a prednášok. Každoročne udeľujeme najprestížnejšie literárne ocenenie na Slovensku – Cenu Dominika Tatarku. Publikujeme desiatky analytických výstupov vo forme štúdií, odborných príspevkov a prednášok, článkov a mediálnych vystúpení. Všetky naše výstupy, vrátane audio či videozáznamov z akcií KI, nájdete na pravidelne aktualizovanej webstránke KI na adrese www.konzervativizmus.sk.

Podporte nás prostredníctvom online prevodu cez internet banking. Viac informácií o možnostiach podpory nájdete na webstránke KI v sekcii PODPORTE NÁS.

Dovoľte nám, aby sme Vás i tento rok oslovili s prosbou o venovanie Vašich 2% z dane z príjmu. V predchádzajúcich rokoch KI i vďaka Vašej podpore mohol realizovať viaceré projekty a akcie.

Budeme radi, ak využijete túto možnosť a vyjadrite nám Vašu podporu i touto cestou. Všetky potrebné informácie o postupe a spôsobe darovania 2% z dane nájdete na webstránke KI v sekcii ASIGNÁCIA 2%. akujeme!